

Kontumační rozsudek – stav a perspektivy

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem rozsudku pro zmeškání, neboli kontumačního rozsudku, a stavem a perspektivami jeho právní úpravy.

Rozsudek pro zmeškání je zvláštním druhem rozsudku, který umožňuje soudu za určitých podmínek rozhodnout věc bez dokazování na základě toho, že vezme tvrzení uváděná žalobcem za nesporná. Díky tomu jde o nástroj, který umožňuje urychlit řízení. Rozsudek pro zmeškání je klasickým procesněprávním institutem s dlouhou tradicí sahající až do dob starých Římanů. Tradice kontumace v českém právu byla narušena přijetím občanského soudního řádu v roce 1950 a úprava rozsudku pro zmeškání se do českého práva vrátila až po vzniku samostatné České republiky, avšak byla vybudována na jiném základě než úprava na našem území platná do přijetí kodexu z roku 1950. Proto je zmeškání v české právní úpravě pojímáno úžeji oproti úpravě rakouské, což je zdrojem některých problémů, s nimiž se současná úprava rozsudků pro zmeškání musí potýkat. Zákonodárce jako řešení však nezvolil cestu rozšíření možnosti vydávat rozsudky pro zmeškání na situace, kdy se žalovaný nevyjádří k žalobě anebo kdy se nedostaví k přípravnému jednání. V těchto případech, ačkoli jde ve své podstatě o zmeškání, zákon finguje, že žalovaný nárok uznává, což je odbornou veřejností kritizováno zejména pro rozpor s dispoziční zásadou. Obecná charakteristika kontumačního rozsudku, vývoj jeho právní úpravy, soulad se zásadami civilního procesu a vztah uznání a zmeškání jsou obsahem prvních čtyř kapitol této diplomové práce.

V páté kapitole diplomová práce pojednává o podmínkách kontumace. Aby mohl soud rozsudek pro zmeškání vydat, musí být splněny jednak podmínky stanovené přímo zákonem (zejména neomluvené zmeškání prvního jednání žalovaným, kterému byla žaloba a předvolání řádně doručeny do vlastních rukou alespoň 10 dní předtím a návrh žalobce na vydání rozsudku pro zmeškání) a jednak další podmínky dovozované soudní praxí souhrnně označované jako vhodnost kontumace. Diplomová práce se každou podmínkou zabývá a zejména se kriticky staví k dosavadní praxi spočívající v tom, že pokud soud nevyhoví návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání, nevydává o tom žádné rozhodnutí.

Specifická povaha rozsudku pro zmeškání se promítá i v odlišných náležitostech jeho písemného vyhotovení (zejména ve stručném odůvodnění). O tom blíže pojednává kapitola šestá.

Kapitola sedmá se potom zabývá možnostmi obrany proti kontumačním rozsudkům. Obrana proti kontumačním rozsudkům totiž stojí na dvoukolejném pojetí, protože vedle

standardního řádného opravného prostředku v podobě odvolání lze také proti nim podat návrh na zrušení rozsudku, pokud žalovaný zmeškal první jednání z omluvitelných důvodů. Kapitola sedmá však věnuje pozornost také mimořádným opravným prostředkům a dalším možnostem obrany zejména ve vykonávacím nebo exekučním řízení.

Perspektivami právní úpravy se zabývá kapitola osmá. Jednak jsou zde předneseny návrhy možných změn přímo autorem práce, ale je zde také rozebráno pojetí rozsudku pro zmeškání ve věcném záměru chystaného nového českého kodexu upravujícího civilního řízení a v plánované úpravě hromadných žalob.

V závěru nabízí práce pohled na rozhodování Okresního soudu v Mělníku a snaží se o jeho analýzu a vysvětlení některých pozorovaných jevů.